

Förrådshantering för sterilt, desinfekterat och fabriksrent material

Innehåll

Syfte.....	2
Omfattning.....	2
Ansvar.....	2
Bakgrund	2
Exempel på material som avses i rutinen	2
Förpackningstyper	2
Leveranskontroll och avemballering	3
Att lagra och hantera produkter med specificerad renhetsgrad	3
Förrådsutrymme	3
Lagerhållning.....	3
Uttag av material	4
Hållbarhet	4
Närförråd	4
Förvaring i vårdtagares rum och bostad	4
Transport utanför enheten.....	4
Referenser	5
Checklista - Förrådshantering för sterilt, desinfekterat och fabriksrent material	6
Bilaga A - Symboler	7
Bilaga B – Kvalitetskontroll	8
Bilaga C – Hantering och lokaler, översikt	9

Syfte

Att säkerställa att sterilt, desinfekterat och fabriksrent material bibehåller sin renhetsgrad från leverans till användning hos patient/vårdtagare.

Omfattning

Gäller hälso- och sjukvården, tandvården samt kommunal vård och omsorg i Region Norrbotten. Mikrobiologiskt kontrollerade miljöer (operationsenhet, sterilteknisk verksamhet) har andra krav och omfattas därför inte, se SIS-TR 57:2020.

Ansvar

Enhetschef ansvarar för att berörd personal känner till och följer rutinen.

Bakgrund

Medicintekniska produkter med krav på mikrobiell renhet delas in i huvudgrupperna sterila, desinfekterade och fabriksrena produkter. För att renhetsgraden ska bevaras fram till användning krävs att produkterna hanteras och förvaras korrekt.

Exempel på material som avses i rutinen

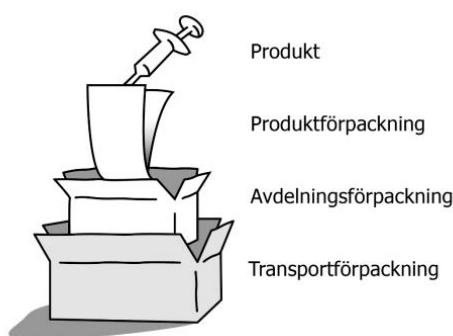
Sterilt: Sterilt omläggingsmaterial, sprutor, kanyler, material för blodprovstagning och instrument som steriliserats.

Desinfekterat: Flergångsmaterial som är rengjort och desinfekterat i en diskdesinfektor, till exempel rondskålar, instrument och spekulum.

Fabriksrent: Tillverkade i kontrollerad miljö, till exempel rena kompresser och förbandsmaterial.

Förpackningstyper

För att medicintekniska produkter ska bibehålla sin renhetsgrad under transport förpackas de i flera förpackningar, så kallad tre-lagers-princip.

Figur 1 Tre-lagers-principen. Bild från SIS-TR 57:2020.

- **Transportförpackning** ska betraktas som smutsig. Den skyddar innehållet mot fukt, smuts och sporer under transport.
- **Avdelningsförpackning** ska betraktas som ren och är en samlande och skyddande förpackning för produktförpackningar av samma slag.
- **Produktförpackning** ska betraktas som ren och är en skyddande förpackning för den enskilda produkten. Förpackningen ska öppnas i direkt anslutning till att produkten ska användas.

Symboler på förpackningen ger information om produkten, se bilaga A.

Leveranskontroll och avemballering

- Kontrollera förpackningarna, de skall vara hela, torra och för ögat rena. Vid defekta förpackningar, se bilaga B.
- Brytning av transportförpackning ska ske utanför det stängda förrådsrummet, helst i ett särskilt avemballeringsrum. Arbetskläderna ska skyddas med ett plastförkläde.
- Tvätta och desinfektera händerna innan rent material berörs. Uttaget av avdelningsförpackningen ska ske på ett säkert sätt för att inte kontaminera den. Uppackning kan underlättas genom att arbeta i par.

Att lagra och hantera produkter med specificerad renhetsgrad

Förrådsutrymme

Krav på förrådens utformning, luftmiljö och skötsel finns i SIS-TR 57:2020 samt i Bilaga C. I korthet gäller:

- Förpackningarna ska skyddas mot hög och låg luftfuktighet och temperatur, smuts, solljus och mekanisk påverkan. Där sterilt material förvaras ska temperatur och luftfuktighet dokumenteras dagligen.
- Utrymmet ska ha tillräcklig yta för överskådlig förvaring.
- Förrådsutrymmet får inte vara genomgångsrum.
- Utrustning för handdesinfektion ska finnas.
- Hyllor desinfekteras 1 gång/ månad, samt vid behov och vid påfyllning.

Lagerhållning

- Ingen förvaring ska ske på golv
- Produktförpackningar ska förvaras inuti sin slutna avdelningsförpackning. Lösa produktförpackningar ska inte förekomma.
- Förrådet ska ha tydligt avgränsade områden för produkter med olika renhetsgrader.
- Sterila medicintekniska produkter ska förvaras i slutet utrymme avskilt från produkter med annan renhetsgrad, exempelvis i ett stängt skåp.
- Sterila flegångsinstrument från sterilcentralen levereras i plastpåse inuti papperspåse, vilket utgör dess avdelnings- och transportförpackning. För enklare hantering på vårdenheten kan instrumenten flyttas till en desinficerad flegångslåda med lock. Lådan hanteras därefter som en avdelningsförpackning med sterilt material och förvaras enligt punkten ovan.
- Allt material ska placeras så att det äldsta materialet används först.

Uttag av material

- Desinficera händerna.
- Ta endast ut det material som behövs vid tillfället. Kontrollera datum.
- Använd en nydesinficerad vagn/rondskål/etcetera för att ta materialet till patienten.
- Avdelnings- och produktförpackningar som lämnat förrådet tas inte in igen.

Hållbarhet

- Hållbarhetstid enligt leverantören gäller då produktförpackningarna förvaras i sin avdelningsförpackning i kontrollerad förrådsmiljö.
- Om avdelningsförpackning lämnat förrådet bör innehåller förbrukas inom en vecka.
- Produktförpackningar som tagits ur avdelningsförpackningen bör förbrukas inom ett dygn.
- Oanvänt desinfekterat flergångamaterial ska desinfekteras på nytt 1 gång/vecka.

Närförråd

Med närförråd avses exempelvis skåp, stickvagnar, korgar och väskor med mindre mängder material för att underlätta det dagliga arbetet. Förvaring utanför förråd ökar risken för kontaminering och yttre påverkan och rekommenderas därför inte. Där behovet ändå bedöms finnas, tänk på:

- Undvik öppna förvaringslösningar (vagnar, korgar, brickor). Slutna skåp och lådor är att föredra.
- Håll mängden material till ett minimum
- Låt produktförpackningarna vara kvar i sin avdelningsförpackning med lock. Innehållet bör förbrukas inom en vecka.
- Produktförpackning utan avdelningsförpackning rekommenderas ej. Om så förekommer – förbruka inom ett dygn.
- Inget engångsmaterial förs åter till förråd. Överblivet material kasseras.
- Flergångsprodukter kan återföras till förråd efter desinfektion.
- Förvaringsplatsen desinfekteras inför varje påfyllning.

Förvaring i vårdtagares rum och bostad

I patientens/vårdtagarens rum/bostad kan förvaring av personbundet material ske i skåp, lådor eller i plastlåda med lock. För hantering och hållbarhet gäller samma riktlinjer som för övriga närförråd. Överblivet material kasseras och ska inte återföras till förråd eller användas till annan patient/vårdtagare.

Transport utanför enheten

Vid transport av sterilt material, exempelvis mellan vårdenheter eller till vårdtagares hem - följ tre lagers-principen för att säkerställa att produkterna bibehåller sin sterilitet. Som transportförpackning kan en ren oanvänd försluten plastpåse eller plastlåda med lock användas.

Rena /desinfekterade produkter kan transporteras i en ren oanvänd plastpåse eller plastlåda med lock.

Vid återanvändning av plastlådor ska dessa rengöras och desinfekteras.

Referenser

Svensk förening för Vårdhygien. [Byggnation och vårdhygien - BOV 2025](#)

Svensk förening för Vårdhygien. [Förrådshantering inom tandvård 2024](#)

SIS-TR 57:2020 - Handbok för grundläggande rekommendationer för lagerhållning, hantering och transport av sterila medicintekniska produkter inom hälso- och sjukvård, tandvård och djursjukvård

[Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)

Checklista - Förrådshantering för sterilt, desinfekterat och fabriksrent material

		Ja	Nej
1	Är förrådet ett separat rum (ej genomgångsrum)?		
2	Förvaras sterilt material avskilt med stängd dörr?		
3	Håller förrådet en jämn temperatur och skyddas materialet från fukt och solljus?		
4	Förvaras allt material sorterat efter produkt och utgångsdatum?		
5	Finns vägghängd hållare för handdesinfektion?		
6	Är golvet fritt från förvaring?		
7	Är utrymmet fritt från transportförpackningar?		
8	Förvaras produkterna i sina avdelningsförpackningar?		
9	Finns nedskrivna städrutin för utrymmet?		
10	Finns nedskrivna rutin för hur ofta flergångsmaterial desinfekteras på nytt för att behålla renhetsgraden?		
11	Finns utsedd personal med ansvar och kunskap om förrådshantering?		
12	Ingår kunskap om förrådshantering i introduktion av ny personal?		

Vid behov av förbättringsåtgärder eller rådgivning kontakta Vårdhygien.

Bilaga A - Symboler

 <p>Tillverkaren intygar att produkten har en säker funktion då den används som tillverkaren föreskriver. Behöver inte ha genomgått extern kontroll för kvalitet och prestanda. <u>Om produkten används på ett annat sätt än det tillverkaren anger blir det en egentillverkad produkt, och arbetsgivaren/personen har ansvaret att den är säker.</u></p>	 <p>Tillverkare</p> <p>Namn och adress på ansvarig tillverkare</p>
 <ul style="list-style-type: none"> • Tillverkningsdatum • Artikelnummer /referens 	 <ul style="list-style-type: none"> • Utgångsdatum • Sista förbrukningsdag
 <ul style="list-style-type: none"> • Artikelnummer / referens 	 <ul style="list-style-type: none"> • Lot/Batch
 <ul style="list-style-type: none"> • Får ej återsteriliseras 	 <ul style="list-style-type: none"> • Återanvänd ej
 <ul style="list-style-type: none"> • Osteril 	 <ul style="list-style-type: none"> • Får ej användas om förpackningen är skadad/bruten

Bilaga B – Kvalitetskontroll

SIS-TR 57:2020 (Sv)

Exempel på kvalitetskontroll av transportförpackning vid leverans av sterila medicintekniska produkter

Nedanstående figur ger exempel på transportskador och åtgärder för dessa. Fotodokumentation underlättar utredning.

ANM. Nedanstående illustration får kopieras fritt samt finns publicerad för gratis nedladdning på www.sis.se/TK349.

OK

- Transportförpackning med damm
- Transportförpackning med slit skada
- Transportförpackning med yttig skada

För bedömning

- Transportförpackning med fukt
- hoptryckt transportförpackning
- Ripad transportförpackning
- Fuktig transportförpackning

Inte OK

- Transportförpackning med mögel
- 1/2 transportförpackning
- Transportförpackning med reva
- Transportförpackning med hål
- Öppen transportförpackning

-Kunden undertecknar fraktse deln

- Kunden skriver kommentar om avvikelser och undertecknar fraktse deln
- Ge chauffören originalet och behåll kopian
- Kontrollera om avdelningförpackningen har skadats. Om det är oklart om produkterna har skadats, kontakta kundservice

Kunden skriver kommentarer om avvikelser och undertecknar fraktse deln

- Ge chauffören originalet och behåll en kopia

Kunden ringer till kundservice:

- Nummer på leveransse deln
- Artikelnummer
- Kvantitet
- Beskrivning av problem och/eller skada
- Kontaktppgifter
- Kopia av undertecknad fraktse del
- Avtal med kundservice om eventuell hantering av retur
- Kreditnota eller ersättningsprodukter skickas från kundservice

Bilaga C – Hantering och lokaler, översikt

ST-TR 57:2020 (Sv)

Översikt av rekommendationer gällande hantering och lokaler för mottagande, avemballering och lagerhållning av produkter i icke kontrollerad luftmiljö (exempelvis varudepå, värdenhet, behandlingsenhet)

Aktivitet	Mottagande och lagerhållning av steril medicinteknisk produkt i oöppnad transportförpackning 1.a	Avemballering av transportförpackning 1.b	Lagerhållning och hantering av avdelningsförpackning 1.c
Lokalens utformning	-	-	Ej direkt solljus
Luftfuktighet	Enligt tillverkarens anvisningar	Enligt tillverkarens anvisningar eller om sådana inte finns 30-70 % RH	Enligt tillverkarens anvisningar eller om sådana inte finns 30-70 % RH
Temperatur	Enligt tillverkarens anvisningar	Enligt tillverkarens anvisningar eller (22 ± 3) °C.	Enligt tillverkarens anvisningar eller (22 ± 3) °C.
Ventilation	-	2-4 luftväxlingar/h	2-4 luftväxlingar/h
Handhygien	Möjlighet till handtvätt i lokalen eller i nära anslutning	Handtvätt och -desinfektion	Handdesinfektion
Klädsel	Av arbetsgivare fastställd ren arbetsdräkt	Av arbetsgivare fastställd ren arbetsdräkt samt engångsförkläde	Av arbetsgivare fastställd ren arbetsdräkt
Städning, golv med fuktig metod	Varje månad samt vid behov	Dagligen vid aktivitet i lokal	Dagligen vid aktivitet i lokal
Rengöring och desinfektion av ytor som kommer i kontakt med avdelningsförpackningar	-	Inför avemballering	Varje månad samt vid behov
Borttransport av tomt emballage	Vid behov	Dagligen samt vid behov	Dagligen samt vid behov
Övriga rekommendationer för lokalens utformning, t.ex. golv, väggar och tak	Avsnitt 7	Avsnitt 7	Avsnitt 7